

sir Arthur Conan Doyle (22. 5. 1859 Edinburgh – 7. 7. 1930 Crowborough /jižní Anglie/)

Britský spisovatel, jeden ze zakladatelů detektivní literatury.

Arthur Conan Doyle pocházel ze **středostavovské rodiny** s irskými kořeny. Vystudoval **lékařství** (absolvoval 1885).

Měl **široké zájmy**. Byl ovlivněn svým profesorem Josephem Bellem, který dokázal na základě zdánlivě marginálních detailů, jež vyzoroval u svých pacientů, dospět s využitím **přísně logického úsudku** k rychlému a přesnému stanovení diagnózy. Doyle se však také zajímal o **záhadné, paranormální jevy**, související s mystikou. A v závěru svých studií se

zúčastnil jako lodní lékař dvou dobrodružných plaveb k pobřeží Grónska a západní Afriky. V působení všech těchto vlivů se spatřují zdroje, z nichž Doyle vytvořil postavu **soukromého detektiva Sherlocka Holmese** – jednoho z nejpobulárnějších literárních hrdinů vůbec. Přitom Doyle svůj první příběh o něm – *Studii v šarlatové* (1886) – napsal z finančních důvodů.

Doyle zahájil svou samostatnou **lékařskou praxi** v jižní Anglii a nízký počet pacientů využil k rozvíjení své literární tvorby. Jako lékař patřil mezi první stoupence povinného očkování.

Doyle byl dvakrát ženatý (ovdověl) a měl 5 dětí. Se svou druhou rodinou žil od r. 1907 v nevelkém jihoanglickém městě Crowborough.

Doyle i svým osobním životem dobře naplňoval dobovou představu pravého anglického gentlemana. Byl fyzicky zdatný a až téměř do padesátky působil v několika amatérských **sportovních klubech**: hrál především kriket, ale také fotbal a golf. Když v jižní Africe vypukla Druhá búrská válka (1899 – 1902), během níž britská armáda v těžkých bojích dobyla rozsáhlá surovinově velmi bohatá území obývaná potomky nizozemských kolonistů, Doyle britské válčení publicisticky podpořil a sám v r. 1900 v jižní Africe působil jako doktor v polní nemocnici. V r. 1902 jej král Edvard VII. povýšil do **šlechtického stavu**.

Doyle byl literárně velmi činný. Ovšem ačkoli napsal mj. historické romány a divadelní hry, jeho téměř jediná slavná a stále čtená díla jsou ta, která pojednávají o **Sherlocku Holmesovi**. S Holmesem Doyle **zahájil éru moderní detektivní literatury**. Navázal sice na některé povídky Edgara Allana Poea (*Vraždy v ulici Morgue*, *Zlatý brouk*), ale teprve sám **vytvořil detektivku** jako svébytný žánr, jehož popularita po sto padesáti letech neslabne a patrně zůstane věčná. Navíc Doyle založil chronologicky první a stále živou **anglickou školu** detektivní literatury, dnes existující v protikladu k americké drsné škole detektivky.

Sherlock Holmes je idealizovaný literární charakter. Neurčitého věku, ale fyzicky zdatný; nejasného vzdělání, ale velmi sečtělý, zkušený a inteligentní; svobodný a bez vášnivého vztahu k ženám; vždy nadřazující extrémně racionální, velmi logickou úvahu jakýmkoli emocím. V tomto smyslu je produktem pozitivistické atmosféry, tvořící důležitou složku euroamerické mentality především ve 2. polovině 19. století. Jeho logické dedukce jsou literární ozvěnou druhé průmyslové („elektrické“) revoluce, která protkává svět prostředky předvídatelně spolehlivé komunikace. Holmesovy případy jsou vždy logickým rébusem a jen jako takové mohou být vyřešeny. Neboť i pachatelé jsou Holmesově racionálně podobní, byť se slavným detektivem nesnesou srovnání v morální rovině.

Doyle zároveň přišel také na nosnou myšlenku, jak dokonalého detektiva sblížit s obyčejným čtenářem. Stvořil vypravěčskou postavu Holmesova přítele (v původním smyslu toho slova) **doktora Watsona**, v němž snadno odhalíme autobiografické rysy a jenž je Holmesovým realistickým protějškem. V pravidelných vzájemných

rozhovorech nad aktuálně řešeným případem Watson hájí roli náhody, omylu a povrchních motivací a Holmes ho pravidelně usvědčuje z chybné úvahy. Přitom jej ovšem do svého pátrání aktivně zapojuje, takže v Holmesových případech nemají Watson ani čtenáři nouzi o napětí.

Kromě detektivek je z Doylova díla dodnes živý ještě román **Ztracený svět** o výpravě skupiny Angličanů do jihoamerického vnitrozemí, kde přežívají zvířata z minulých geologických dob.

Muzeum Sherlocka Holmese v londýnské Baker Street je umístěno v domě, kde podle Doylových románů slavný detektiv bydlel, a patří k nejpoblábnějším turistickým cílům v Anglii.

Některá díla:

Detektivní romány (s postavou Sherlocka Holmese) **Studie v šarlatové** (A Study in Scarlet; 1886; americký film 1933: režie Edwin L. Marin, v roli Holmese Reginald Owen), **Podpis čtyř** (The Sign of Four; 1890; film 1932: režie Graham Cutts, Holmese hraje Arthur Wontner), **Pes baskervillský** (The Hound of the Baskervilles; 1902; americký film 1939: režie Sidney Lanfield, hrají Basil Rathbone /Holmes/, Nigel Bruce /Watson/; film 1959: režie Terence Fisher, v roli Holmese Peter Cushing), **Údolí strachu** (The Valley of Fear; 1915; britský film *Triumf Sherlocka Holmese*, 1935: režie Leslie S. Hiscott, hrají Arthur Wontner (/Holmes/, Lyn Harding /profesor Moriarty/); v 80. letech 20. století vznikly podle těchto detektivek australské animované filmy;

Detektivní povídky se Sherlockem Holmesem **Poslední případ, Prázdný dům, Skandál v Čechách** (navzdory názvu se příběh odehrává v Londýně a Doyle tu prozrazuje, že o českých realitách nemá ponětí), **Spolek ryšavců, Strakatý pás** aj.;

Vědeckofantastický román Ztracený svět (The Lost World; 1912; americký film 1925: režie Harry O. Hoyt; americký film 1960: režie Irwin Allen, hrají Claude Rains /profesor Challenger/, David Hedison /novinář Malone/; stejnojmenné americké filmy z let 1992 a 1998 se Doylovým románem inspirovaly jen velmi volně).

sir Arthur Conan Doyle (1859 – 1930): Strakatý pás (1892)

Když se probírám svými zápisky o sedmdesáti nejrůznějších případech, na nichž jsem v posledních osmi letech studoval metody svého přítele Sherlocka Holmese, nalézám mezi nimi mnohé, jež jsou tragické, některé směšné a jiné zas pouze podivné, ale žádný z nich není obyčejný, neboť Sherlock Holmes pracoval spíše pro lásku k svému umění než pro nabytí majetku, a naprosto proto odmítal ujmout se pátrání, které by nemělo příslib čehosi zvláštního, ne-li dokonce fantastického. Ať se však zamyslím nad všemi těmi případy, nevzpomínám si na žádný, který by se byl odehrával za okolností tak podivuhodných jako případ spojený se známou rodinou Roylottů ze Stoke Moranu v Surrey. Došlo k nim na samém počátku našeho přátelství s Holmesem, kdy jsme ještě coby dva svobodní mládenci společně bydleli v Baker Street. (...)

Jednoho rána na počátku dubna roku 1883 jsem se probudil a spatřil Sherlocka Holmese, jak stojí zcela oblečen u mé postele. (...)

„Co se děje? Snad nehoří?“

„Ne, máme tu klientku. Jak se zdá, přišla k nám jakási nanejvýš rozrušená mladá dáma a rozhodně se mnou chce mluvit. Čeká teď v obývacím pokoji. Toulá-li se tak časně ráno mladá žena po městě a burcuje z postele ospalé lidi, předpokládám, že má na srdci něco hodně důležitého. Třeba se ukáže, že jde o opravdu zajímavý případ, a pak vím, že byste jej rád sledoval od samého počátku. (...)" (...)

Rychle jsem na sebe navlékl šaty a v několika minutách jsem byl hotov a sešel se svým přítelem do obývacího pokoje. U okna seděla dáma oblečená v černém a zahalená do hustého závoje, a když jsme vešli, povstala.

„Dobré jitro, madam,“ řekl Holmes vesele. „Jmenuji se Sherlock Holmes. Tohle je můj dobrý přítel a společník doktor Watson a můžete před ním mluvit stejně volně jako přede mnou. Ale to jsem rád, že paní Hudsonovou napadlo zatopit v krbu. Sedněte si prosím k ohni a já vám objednáám šálek horké kávy, vždyť vidím, že se celá chvějete.“

„Nechvěji se zimou,“ řekla mladá žena tiše a přesedla si, kam jí ukázal.

„A čím tedy?“

„Strachy, pane Holmesi. Hrůzou.“ Když promluvila, nadzvedla závoj a viděli jsme, že je skutečně nanejvýš rozrušená, obličej že má celý stažený a zešedlý a neklidné vyděšené oči jí těkají jak nějakému štvanému zvířeti. Měla rysy a postavu asi třicetileté ženy, ale vlasy jí začínaly předčasně šedivět a tvář vypadala vyčerpaně a uštvane. Sherlock Holmes se na ni podíval jediným pohledem, jímž dokázal postřehnout vše.

„Nesmíte se bát,“ řekl jí konejšivě, naklonil se k ní a pohládl ji po zápěstí. „Jistě dáme všechno brzy do pořádku. Jak vidím, přijela jste dnes ráno vlakem.“

„Copak mne znáte?“

„Ne, ale všiml jsem si, že ještě držíte v dlani levé rukavičky druhou polovinu zpáteční jízdenky. Vyjela jste asi brzy, ale naštěstí jste se na nádraží svezla po těch nepohodlných cestách bryčkou.“

Dáma sebou prudce trhla a zmateně se zadívala na svého společníka.

„Nic záhadného na tom není, madam,“ řekl Holmes s úsměvem. „Levý rukáv od kabátu máte nejméně na sedmi místech postříkaný blátem. Skvrny jsou bezpochyby čerstvé. V žádném jiném vozidle než v otevřené bryčce se člověk takhle nezablátí, ale musí pak sedět po levé straně kočího.“

„Ať už jste na to přišel jakkoli, máte naprosto pravdu,“ řekla dáma. „Vyšla jsem z domu před šestou, do Leatherheadu jsem dorazila ve čtvrt na sedm a pět minut a přijela prvním vlakem na Waterloo. Pane Holmesi, já tohle napětí už nevydržím, jestli se ho nezbavím, snad zešílím. (...) Ach pane, myslíte, že byste mi dokázal... pomoci a alespoň trochu vyjasnit strašlivou tmou, která mne obklopuje? Nemohu se vám za vaše služby hned odměnit, ale asi za měsíc za dva, až budu vdaná a budu disponovat svým jměním, uvidíte, že nejsem nevděčná.“

Sherlock Holmes ujistí mladou ženu, že se jejího případu ujme s největší péčí a že honorář není pro něj podstatný. Mladá žena začne vyprávět, co ji k Holmesovi přivedlo.

„Jmenuji se Helena Stonerová a bydlím u svého nevlastního otce, který je posledním žijícím potomkem jedné z nejstarších saských rodin v Anglii, Royslottů ze Stoke Moranu, na západní hranici Surrey. (...)

Helena vypráví, že Royslottovi patřili kdysi k nejbohatším rodinám v Anglii, ale majetek postupně prohýřili, takže nynější představitel rodu Grimesby Royslott vystudoval medicínu a působil několik let v Indii, která byla tehdy britskou kolonií. Tam se oženil s mladou vdovou po generálmajorovi britského dělostřelectva, která měla dvě malé dcerky-dvojčata: Julii a Helenu. Nová rodina se vrátila do Anglie a žila v Royslottově panském sídle. Mladá žena přinesla do manželství větší finanční kapitál, z jehož výnosů byly obě dcery živы a který měly celý dostat, až se provdají. Royslottova manželka bohužel brzy zemřela – zahynula při železničním neštěstí – a Royslott popustil uzdu své přirozené povaze: stal se hrubým násilníkem, postrachem pro celé okolí. S kdekým se

dokáže poprat a společnou řeč nachází jen s potulnými Cikány; ze vzdálených zemí si dal poslat pár exotických zvířat a např. geparda a paviána nechává volně pobíhat na svých pozemcích.

Ačkoli Roylott se snažil držet své nevlastní dcery dosti daleko od společenského života, Julie se přesto seznámila s námořním majorem v záloze; zasnoubili se spolu a začali připravovat svatbu. Roylott nic nenamítal, ale dva týdny před ohlášeným datem sňatku došlo k tragédii – Julie zemřela za nanejvýš podivných okolností. Všichni tři – otčím, Julie a Helena – obývali tři ložnice seřazené vedle sebe v přízemí Roylottova sídla. Toho osudného večera Julie přišla za Helenou do jejího pokojíku, protože ji v její ložnici obtěžoval pronikající kouř z doutníků, jež Roylott kouřil před spaním. Julie se Heleně svěřila, že již několik nocí po sobě slyšává kolem třetí hodiny ranní tiché hvízdnutí a že je to divné. Pak se obě sestry rozloučily a každá se ve svém pokoji zamkla.

Byla divoká noc. Venku skučel vítr a déšť bubnoval do oken a stékal po jejich tabulích. Najednou se uprostřed všeho toho běsnění vichrů ozval zděšený ženský výkřik. Poznala jsem sestřin hlas. Vyskočila jsem z postele, přehodila přes sebe šál a vyběhla na chodbu. Když jsem otvírala dveře své ložnice, zdálo se mi, že slyším tiché hvízdnutí, přesně jak mi je sestra popisovala, a vzápětí za ním klapnutí, jako když upadne kousek kovu.

Ve světle lampy Helena spatří postavu sestry v již opět odemčených dveřích její ložnice; Julie však vzápětí klesne na zem.

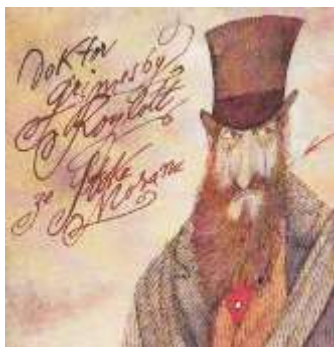
Svíjela se jakoby v trýznivých bolestech a paže i nohy měla stažené křečmi. Nejprve jsem si myslila, že mě nepoznává, ale když jsem se k ní naklonila, vykřikla tak strašlivě, že na to nikdy nezapomenu: „Ach, můj bože! Heleno! Kdybys viděla tu příšeru! Ten strakatý pás!”

Vzápětí Julie vydechne naposledy, přestože přispěchavší otčím se ji pokoušel udržet při životě.

Policie nic nevyšetří: na Juliině těle nebyly nalezeny žádné stopy násilí a příčina smrti zůstává nejasná. Čtenář Doyleovy povídky už vytuší, že má před sebou variaci na jeden z nejproslulejších logických rébusů detektivní literatury – záhadu zamčeného pokoje; ke smrticímu útoku došlo v místnosti zamčené zevnitř, s okny opatřenými okenicemi a mřížemi, bez jakéhokoli dalšího vchodu.

Ke své nynější návštěvě u Sherlocka Holmese má Helena velmi pádný důvod. Sama se nedávno zasnoubila a chystá se k svatbě. Otčím Roylott ovšem náhle nařídil stavební úpravy v sídle a pod touto záminkou přestěhoval Helenu do někdejší Juliiny ložnice. A tam uprostřed noci Helena zaslechla slabé hvízdnutí... Rychle rozsvítila lampu, ale v pokoji neviděla nic podezřelého. Přesto dům okamžitě opustila a vydala se za slovným detektivem.

Sherlock Holmes prohlásí, že si musí prohlédnout dotčené ložnice. Helena ho ujistí, že to je snadné, protože otčím právě také odjel do Londýna. Sama se neprodleně vrátí domů, aby nevzbudila podezření, ale až Holmes s Watsonem odpoledne přijedou, vše jim ráda ukáže.

Než se oba muži vydají na cestu, vtrhne do jejich bytu Roylott; chová se arogantně, prozradí, že Helenu sledoval, a oběma mužům výhruzně doporučí, aby do celé záležitosti nestrkali nos. Holmes se ovšem nenechá vyvést z klidu a oba přátelé vyrazí do Roylottova sídla. Vše proběhne podle plánu. Při prohlídce ložnic zjistíme, že Roylottovu a Juliinu – nyní ovšem Heleninu – ložnici spojuje malý kruhový ventilační otvor, k němuž vede od lůžka, přibitého k podlaze, šňůra ke zvonku na přivolání služky; zvonek ovšem chybí. V Roylottově pokoji je kovový sejf a na něm miska s mlékem – že by pro kočku nebo pro ta exotická zvířata? U postele totiž visí bičik se smyčkou na konci.

Holmes požádá Helenu, aby po setmění jej i Watsona tajně do sídla znovu vpustila, ačkoli Roylott tentokrát už jistě bude ve svém pokoji. Povede se, ovšem mezitím oba přátelé ještě stihnou prodebatovat různé aspekty neobvyklého případu.

„Mluvil jste však o nebezpečí. Zřejmě jste viděl v těch pokojích víc, než jsem dokázal postřehnout.“

„Ne, ale o něco víc jsem si z toho všeho vyvodil. Jistě jste viděl všechno co já.“

„Neviděl jsem přece nic zvláštního, jenom tu šňůru od zvonku, ale vůbec si neumím představit, k jakému účelu slouží.“

„Větrák jste viděl také?“

„Jistě, ale nezdá se mi nijak zvlášť neobvyklé, prorazí-li se mezi dvěma pokoji malý otvor. Vždyť je tak nepatrný, že by jím neproklouzla ani myš.“

„Ještě než jsme se sem rozjeli, věděl jsem, že větrák najdeme.“

„Ale můj milý Holmesi!“

„Ano, věděl. Vzpomínáte si snad, jak se slečna Stonerová ve svém vyprávění zmínila, že její sestra cítila kouř z doutníků? To ovšem jasně naznačovalo, že oba pokoje musí být spojeny. Otvor je zřejmě docela malý, jinak by o něm určitě padla zmínka při koronerově šetření. Vyvodil jsem si z toho, že to bude nejspíše větrák.“

„Ale co by na něm mělo být zlého?“

„Každopádně jde přinejmenším o podivuhodnou shodu okolností. Do zdi se prorazí větrák, zavěsí se šňůra a dáma, která pod ní spí na posteli, zemře. Není vám to nápadné?“

„Pořád v tom ještě nevidím žádnou souvislost.“

Nastane úplná noc a Holmes s Watsonem jsou zcela potichu v ložnici sousedící s Roylottovým pokojem (Helena se potají vrátila do své původní ložnice).

Snad nikdy v životě nezapomenu na ty strašlivé probdělé hodiny! Neslyšel jsem nejmenší šramot, ba ani vdechnutí, a přitom jsem dobře věděl, že můj přítel bdí jenom pár stop ode mne, s nervy stejně napjatými jako já. Okenice před námi uzavřely poslední paprsek světla a my tu čekali v naprosté tmě. Zvenku se tu a tam ozvalo zahoukání nočního ptáka a jednou jsme přímo pod oknem zaslechli táhlé zakňučení podobné mňoukání kočky, které nám napovědělo, že i gepard pobíhá volně parkem. Z dálky k nám doléhaly hluboké tóny kostelních hodin, které odbíjely každou čtvrt hodinu. Jak dlouhé se nám zdály ty čtvrt hodiny! Minula půlnoc, první, druhá a třetí hodina, a my tu stále ještě tiše seděli a čekali, co se bude dít.

Pojednou nahoře ve větráku kratičce zablesklo světlo, ale vzápětí zase zmizelo a hned nato jsme ucítili pronikavý zápach hořícího petroleje a rozžhaveného kovu. Vedle v pokoji rozžehl kdosi zastíněnou svítilnu. Slyšel jsem kradmé pohyby a potom zavládlo opět ticho, jen zápach ještě zesílil. Půl hodiny jsem seděl a napínal uši. A vtom se pojednou ozval nový zvuk – tichounký a šelestivý, jako když z konvice uniká nepatrný proužek páry. Jakmile jsme jej zaslechli, Holmes se vymrštil z postele, škrtl sirkou a zuřivě mlátil do šňůry od zvonku.

„Vidíte to, Watsone?“ křičel. „Vidíte to?“

Já jsem však neviděl nic. Ve chvíli, kdy Holmes rozžehl světlo, jsem zaslechl tiché, docela zřetelné hvízdnutí, ale zář úplně oslnila mé znavené oči a ani jsem nerozeznával, do čeho to Holmes tak zuřivě tluče. Viděl jsem však, že je ve tváři smrtelně bledý a že v ní má zděšený nenávistný výraz.

Po chvíli přestal bušit do šňůry a zahleděl se nahoru k větráku. A tu rozřízl najednou noční ticho křik tak příšerný, že jsem něco podobného v životě neslyšel. Stoupal a sílil, až se vystupňoval v strašlivý řev, v němž jako by se v jediném děsivém jeku mísila bolest, strach a hněv. Prý se tím křikem probudili ze spánku lidé až dole ve vsi, ba dokonce i na vzdálené faře. Naslouchali jsme mu jak přimrazení, já stál a díval se na Holmese a Holmes zase na mne, dokud i poslední ozvěna nářku nezanikla ve tmě, v níž se rozléhala.

„Co to jen může znamenat?“ vydechl jsem.

„Že je po všem,“ odpověděl Holmes. „A možná že je to tak nakonec nejlepší. Vezměte si revolver a podíváme se do doktorova pokoje.“ (...)

Sir Arthur Conan Doyle, Muž s dýmku a houslemi, Praha 1987, s. 43 – 58. Přeložila Zora Wolfová.

Poznámky a vysvětlivky:

Baker Street [beikə stri:t]; **Sherlock Holmes** [ʃə:lok həʊmz], počestně [šerlok holms]; **Hudsonová** [hadsnová]; **koroner** – v anglosaských zemích úředník vyšetřující příčinu úmrtí v nejednoznačných případech; **Leatherhead** [leðəhed]; **Grimesby Roylott** [graimzby roilot]; **Stoke Moran** [stəʊk morən]; **Stonerová** [stəʊnərová]; **Surrey** [sari]; **Waterloo** [,wɔ:tə'lu:] – nádraží v centru Londýna; **Watson** [wɒtsn].

sir Arthur Conan Doyle: Strakatý pás: poznámky k interpretaci

Doyleova **povídka** *Strakatý pás* je velmi dobrým příkladem **detektivní prózy**; najdeme v ní všechny charakteristické rysy tohoto žánru. Na prvním místě je to **kombinace dvou dějových linií**: jednou z nich je pátrání po pachateli (zde po vrahovi mladé dívky, jenž navíc zjevně připravuje další zločin), tou druhou je samotný příběh zločince a jeho oběti; v obou případech čtenář teprve postupně odhaluje, oč vlastně běží, a může se tedy v myšlenkách sám na řešení záhady podílet.

Druhým obvyklým poznávacím znamením detektivky je **zločin vraždy**. Ačkoli ve skutečnosti se drtivá většina porušení zákona týká deliktů majetkových, v detektivce hlavní roli hraje téměř vždy vražda: jedná se totiž o krajní zločin, za nějž hrozí krajní trest, a pachatel je tedy krajně motivován k tomu, aby spravedlnosti unikal. Z tohoto pravidla ovšem existují výjimky: viz např. kapesní povídky Karla Čapka, kde se většinou řeší detektivní záhady mnohem subtilnější než mord.

Třetím příznačným rysem detektivky je výrazné soustředění autorovy pozornosti na „**pouhou**“ **dějovou linii**; psychologie postav, charakteristika a estetická či ideová role prostředí, zápletek apod. jsou jen naznačeny bez snahy o analytický pohled. Toto pojetí je hlavním důvodem toho, že detektivky bývají řazeny mezi „pouhé“ triviální čtivo. Může se to zdát nespravedlivé, ovšem nejde o podcenění příběhů o odhalování zločinu. Pokud je takové téma organicky spojeno s vlastnostmi „velké“, umělecké literatury, vzniká často mimořádné dílo nadčasových a všeobecně respektovaných kvalit – jenže pak už se do detektivního žánru samozřejmě nevměstná: William Shakespeare: *Hamlet*, Fjodor Michajlovič Dostojevskij: *Zločin a trest*, Harper Leeová: *Jako zabít ptáčka*, Umberto Eco: *Jméno růže*...

Mohli bychom pokračovat a připomenout jako **další nezbytné prvky detektivky** zřetelné oddělení detektivního hrdiny od zlotřilých padouchů, potřebu finálního, vše objasňujícího uzavření příběhu, minimalizovanou roli případných náhod, které nesmějí zastiňovat význam pátračových logických dedukcí atd. Raději se však podívejme na rysy anglické detektivní školy, jejímž zakladatelem a čelným představitelem Doyle nepochybně je.

Hrdina má všechny vlastnosti anglického gentlemana, jenž je vlastně rytířem bez bázně a hany, přeneseným do našich časů. Může být nahlížen s respektem nebo s lehkou ironií, někdy možná nezáměrnou (Holmesovo úvodní předvedení dedukčních schopností). Zápletky i její řešení mají povahu intelektuálního cvičení – **rébusu**, což je podpořeno volbou izolovaného dějiště a uzavřeného okruhu postav. Některé dějové prvky opravdu náležejí **triviální literatuře** (neohrožený muž zachraňuje krásku v nesnázích), jiné zjednodušujícím způsobem čerpají z velké literatury (pochmurné, často bouřlivé noci protkané zoufalými výkřiky byly zkopírovány z kulturního slohu **romantismu**). Aby vše do sebe zapadalo, musí být zločin naplánován s milimetrovou a sekundovou **přesností** (osudné lůžko je přibito k podlaze, zlověstné hvízdnutí se ozývá vždy ve stejnou dobu...). Stále se ovšem pohybujeme v povědomém středostavovském, či dokonce noblesním **prostředí**; společenská spodina je neskutečně daleko, a pokud se s ní přece jen setkáme, jde o mylnou stopu.

http://d3i6fh83elv35t.cloudfront.net/newshour/wp-content/uploads/2016/05/1432069669-1432069669_goodreads_misc.jpg

http://www.stevennoble.com/main.php?g2_view=core.DownloadItem&g2_itemId=3611&g2_serialNumber=3

Ilustrace z knihy A. C. Doyle, Sherlock Holmes: Short Stories, Oxford 1989.

Ilustrace Adolf Born: z knihy A. C. Doyle, Muž s dýmku a houslemi, Praha 1987.